

A NÉPRAJZ TANSZÉKEN ÉRVÉNYES IDÉZÉSI, HIVATKOZÁSI SZABÁLYOK

Mi a plágium?

A **plágium** más szerzők gondolatainak, fogalmainak, szavainak, mondatainak használata anélkül, hogy erre az írás készítője írásában utalna.

Miért kell elkerülni?

A **plágium** mások szellemi termékeinek jogtalan használata. Lehet és kell is mások gondolatait ismerni és felhasználni, de nem lehet őket sajátunkként feltüntetni. Egy dolgozatban pedig minden olyan gondolatról, amely mögött nem áll hivatkozás, a dolgozat szerzője - nevének a dolgozat fölé írásával - azt állítja, hogy az az ő saját, eredeti gondolata. A fejlett tudományos élettel rendelkező országokban a **plágium** megítélése azonos a bolti lopásával.

Minden esetben jelölni kell az általunk készített szövegben:

- a más szerzőktől vett véleményt, gondolatot: akkor is, ha azt szó szerint idézzük, akkor is ha átfogalmazva;
- a más szerzők által kidolgozott fogalmakat, elméleteket, definíciókat: akkor is, ha szó szerint idézzük, akkor is, ha átfogalmazva;
- bármiféle adat forrását.

Hogyan lehet plagizálni?

Sokféleképpen! Alapvetően két fajtáját érdemes elkülöníteni.

(1) SZÁNDÉKOS PLAGIZÁLÁS

- ha valaki szó szerint kimásol egy szakfolyóiratból egy cikket, ráírja a nevét és saját dolgozatként beadja;

- ha valaki "saját" dolgozatot ír, ám abba mondatrészeket, egész mondatokat, bekezdéseket emel be más szövegekből, anélkül, hogy ezt idézőjellel és hivatkozással jelezné.

Az ilyen esetek nem igényelnek magyarázatot: a Néprajz Tanszék minden ilyen dolgozatot automatikusan elégtelenre értékeli és az esetet mérlegelés nélkül a BTK Fegyelmi Bizottsága elé terjeszti.

(2) A SZABÁLYOK NEM ISMERETÉBŐL SZÁRMAZÓ PLAGIZÁLÁS

Megítélése nem teljesen azonos a szándékos plágiuméval, de ez is elkerülendő. A további példák ebben próbálnak segíteni:

Példa mások gondolatainak plagizáló átfogalmazására

a) Az alábbi, EREDETI szövegrészlet, Hadas Miklós: Stílus és karakter. Futballhabituológiai traktátus. című írásából származik, amely a Replika 1999. júniusi számában jelent meg (128.o.):

"Mint tudjuk a század első két évtizedében a magyar futball belső társadalmi kontextusa mindenekelőtt az MTK-FTC derbi (illetve annak szimbolikája) révén ismerhető meg. Nem véletlen, hogy ebben az időszakban a válogatott játékosok többsége is főleg e két csapatból kerül ki. Az 1888-ban túlnyomórészt belvárosi zsidó polgárok által alapított Magyar Testgyakorlók Köre és az 1899-ben ferencvárosi sváb kispolgárok és szakmunkások által létrehozott Ferencvárosi Torna Club közötti több évtizedes küzdelem egyfajta asszimilációs versenyfutásként értelmezhető (Hadas és Karády 1995: 94-98)."

b) ELFOGADHATATLAN, PLAGIZÁLÓ parafrázis:

A század 10-es és 20-as éveiben a labdarúgás belső társadalmi összetettségét az MTK-FTC párharcot vizsgálva érthetjük meg a legjobban. Az 1888-as alapítású MTK és a 11 évvel később létrehozott FTC csatája egyfajta asszimilációs verseny formáját öltötte, mivel az előbbi klub mögött a századfordulóra világvárossá érő Budapest belvárosában élő zsidó polgárok, utóbbi mögött a IX. kerület többségében sváb származású kispolgárai és szakmunkásai álltak. E harcba fektetett energiákat mi sem mutatja jobban, mint hogy e két csapat adta ekkor a válogatott játékosok többségét.

c) KORREKT parafrázis:

Az általam vizsgált csoportok társadalomtörténetét tekintve, nem hagyhatjuk figyelmen kívül a tényt, hogy asszimilációs törekvéseknek a labdarúgás világában különös hangsúlyt adtak. A zsidó polgárok illetve a ferencvárosi sváb kispolgárok által alapított és támogatott két klub, az MTK illetve az FTC küzdelme már a század elején komoly szimbolikus jelentőséggel bírt e két csoport közötti vetélkedésben (Hadas Miklós: Stílus és karakter. Futballhabituológiai traktátus. In: Replika 1999. június.)

Mi a különbség a kettő között?

Az első parafrázis jól láthatóan csak néhány kifejezésre keresett szinonimát, kissé átrendezte a gondolatok sorrendjét, és nem utalt arra, hogy az eredeti gondolat, és a szövegben megjelenő adatok milyen forrásból származnak. A második parafrázis saját gondolat kifejtésére használja fel az eredeti szöveget, jelentős eltéréssel fogalmazza meg ugyanazt a témát, és utal arra, hogy honnan származik az eredeti gondolat.

Lehet, hogy "nem veszik észre"?

Lehet. De - reméljük - mindenki számára világos, hogy ilyet nem azért nem csinál, mert lehet, hogy nem veszik észre. Másrészt a **plágium** nem csak akkor tűnik fel, ha az oktató olvasta az adott szöveget. A beemelt szöveg gyakorta "kilóg" a dolgozatból. Egy egyetemi oktatásban éveket eltöltő oktató számára nem nehéz feladat kiválasztani egy diák aránylag egyszerű, "diákos" fogalmazásából azokat a tömören, precízen megfogalmazott mondatokat, amelyek egy olyan kutatótól származnak, aki adott esetben évtizedeket töltött el a tudományos pályán.

Mikor kell idézőjelet használni?

Minden olyan esetben, ha szó szerint idézünk valakit!! Az idézőjel használatánál nem szempont, hogy hány szót veszünk át egy az egyben az eredeti szövegből.

PÉLDA A HELYES HASZNÁLATRA

Az általam vizsgált csoportok társadalomtörténetét tekintve, nem hagyhatjuk figyelmen kívül a tény, hogy asszimilációs törekvéseknek a labdarúgás világában különös hangsúlyt adtak. A zsidó polgárok illetve a ferencvárosi sváb kispolgárok által alapított és támogatott két klub, az MTK illetve az FTC küzdelme már a század elején komoly szimbolikus jelentőséggel bírt az e két csoport között zajló "asszimilációs versenyfutásban." (Hadas Miklós: Stílus és karakter. Futballhabituológiai traktátus. In: Replika 1999. június. 128.o.)

Minden adatra kell hivatkozni?

Nem teljesen. Vannak olyan általános adatok, amiket 'mindenki ismer'. Ilyen például, hogy a "magyar köztársasági elnököt az országgyűlés választja 5 évre hivatalába." Am ha valaki a portugál köztársasági elnök pozícióját hasonlítja össze a magyar elnökével, akkor érdemes forrásokat megjelölni, honnan tudja a szerző valójában, hogy kik és hány évre választják a portugál elnököt.

Általános adat például, hogy az 1956-os forradalom október 23.-án kezdődött, vagy hogy a két Németországot 1990-ben egyesítették újra. Ha viszont valaki a Budapestre bevonuló szovjet páncélcsoportok, vagy a berlini falnál szökés közben lelőtt emberek számát adja meg, akkor meg kell neveznie az adatok forrását is. A közhiedelemmel ellentétben tipikusan nem általános adat például, hogy a magyarországi televíziók legnézettebb műsora a Dáridó, vagy hogy Magyarország vezeti az öngyilkossági statisztikákat. Az ilyen adatok forrásait mindig meg kell jelölni.

Internet

Az internetről származó információkra, adatokra, gondolatokra is ugyanúgy vonatkozik, hogy hivatkozni kell a forrásukra, mintha nyomtatásban jelentek volna meg.

További információk

Amennyiben valaki úgy érzi, hogy további kétségei, kérdései vannak, az alábbiakat teheti:

(1) Megkeresi a tanszék valamelyik oktatóját és felteszi kérdéseit.

(2) Megkeresi a szakirodalomban kérdésére a választ. Két ajánlott kötet:

Gyurgyák János: Szerkesztők és szerzők kézikönyve. Budapest: Osiris Kiadó 1996

Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? Budapest, Európa Kiadó

A szabályzat a „Kommunikációs Tanszéken érvényes idézési, hivatkozási szabályok” alapján készült, melyet Jakab András készített.

Pécs, 2003.12.18

Vargyas Gábor
Tanszékvezető